

KOMMENTARER: TRYGVE SÖDERLING

”Bara araber”?

TILLBAKA TILL STENÅLDERN. Ett år efter den Hamas-ledda massakern fortsätter Israel att trappa upp sin vedergällning. På samma sätt som under Hamas groteska sjunde oktober-attack är de flesta offren för den israeliska krigföringen civila. Där Hamas mördade över 1 100 människor under en dag är förstörelsen i Gaza, varje dag under ett år, nästan omöjlig att fatta eller jämföra med någon annan nutida konflikt. Här förverkligar den israeliska krigsmaskinen bokstavligen en amerikansk generals berömda hot under Vietnamkriget om att bomba fienden ”tillbaka till stenåldern”.

Den främsta orsaken till det fortsatta våldet är en tunnelseende premiärministers behov att bita sig fast vid makten. Som bimotoiv kan man se hämnd, föreställd säkerhet, exceptionalism, religion, att Israel har de militära medlen och att de psykologiska spärrarna är borta i och med sjunde oktober-traumat. Vi ser ett utdraget, pågående folkmord i direktsändning.

AUTOMATISERAD AVRÄTTNING. Kolonialkrig tenderar att vara brutala och brant asymmetrisk: en modern, teknologiskt överlägsen stat mot en gerillarörelse inbäddad i en skyddslös civilbefolkning. Gaza är ett stort koncentrationsläger som till skillnad från Israel saknar luftförsvaret. Ett delvis nytt inslag är den intensiva israeliska användningen av artificiell ”intelligens” som sällar fram misstänkta

fiender (inklusive journalister) och bombar bort dem i hittills aldrig skådad skala. ”Är pappa hemma” kallas ett av dessa AI-verktyg för fjärrstyrda mord; som biprodukt ’elimineras’ mängder av icke-stridande som bara råkade finnas i ett bostadshus, ett tältläger, en skola, en moské, ett sjukhus.

Att kanske 80 % av alla byggnader i Gaza redan är förstörda ger begreppet ”precisionsbombning” en ny innebörd. Algoritmerna gör sitt jobb utan att ställa obekväma frågor; det skapar en känsla av ansvarsfrihet, påpekar 42 israeliska reservister i ett öppet brev i juni i år. En av dem drar i en intervju parallellen till den ”banala ondska” som Hannah Arendt identifierade under Eichmann-rättegången 1961.

RELIGIONSKRIG. Människor som anser sig få vägledning av en fiktiv ”högre” makt är en möjlig säkerhetsrisk. Hamas och Hizbollah inspireras av en jihadism som eldas på av teokratin i Teheran. I Israel håller religiösa så kallade bosättningspartier Netanyahu i sitt grepp, blockerar avtal om vapenvila och offerar den israeliska gisslan i Gaza. I USA har den kristna sionismen stort inflytande med fantasin om Israel som det utvalda folket där Jesus ska återuppstå (det gick inte så bra förra gången). Med andra ord, extremister inom alla de tre abrahamitiska religionerna bygger upp en fundamental oförsonlighet som blockerar andra lösningar än våldet.

"De kommer
inte i tid"
– bild 52 i
Francisco Goyas
grafiska serie
Los Desastres
de la Guerra,
"Krigets fasor",
1810–1820.

No llegan a tiempo.

Men också den ljummare kategorin 'vanliga' högerkristna världen över lägger ofta lag, rättvisa och mänsklighet åt sidan om saken gäller Israel – som när den kristdemokratiska ministern Sari Essayah reserverade sig mot att Finland den 18 september, tillsammans med 123 andra länder, röstade för en resolution i FN:s generalförsamling som förpliktigar Israel att lämna de ockuperade områdena inom ett år.

VAD SKULLE DET PÅ RIKTIGT INNEBÄRA att i dagens läge "stöd Israel", som en viss opinion säger sig göra? Är det att acceptera Netanyahu's excesser och försäkran om att en palestinsk stat aldrig ska få uppstå? En linje som (verbalt) kritiserar av omvärlden och som verkar leda bara djupare ner i förstörelse och isolering. Och hur i så fall förhålla sig till de mycket omfattande israeliska demonstrationerna för ett gisslanavtal? Landet är kluvet; vilken halva borde stödas?

Alternativ tre: den lilla israeliska minoritet som motsätter sig krigets logik och bara ser en framtid i ett slut på ockupationen, med palestinskt självstyre och avtal med grannstaterna. Sistnämnda väg, som utanför Israel kan kallas absolut mainstream, formuleras av till exempel landets tidigare premiärminister Ehud Olmert och den palestinska myndighetens tidigare utrikesminister Nasser al-Kidwa i en gemensam debattartikel som publicerades i bland

andra *Washington Post*, *Le Monde* och *Helsingin Sanomat* (4.10).

MAGKÄNSLAN. Högerkristna Israelvänner(?) har svårt att förhålla sig till att mänskorsrättsauktoriteter som Human Rights Watch, Amnesty och B'Tselem använder begreppet apartheid för att beskriva ockupationen; att Internationella domstolen ICJ undersöker om det pågående kriget i Gaza är ett folkmord; att Internationella brottmålsdomstolen ICC:s chefsåklagare vill låta arrestera Netanyahu. Ett folk som har utsatts för en exceptionell förintelse kan inte vara skyldigt till någonting, lyder det intuitiva, men murkna, argumentet. Samma magkänsla säger att de brott som européer begick mot judar för fyra generationer sedan var så enorma att offrens efterkommande har moralisk rätt att för all framtid ta ut hämnd – på araber.

Eller, det tycker åtminstone européer att är en praktisk lösning på skuldfrågan.

"THE UNPUNISHED" var rubriken för ett stort reportage i maj i *New York Times*, om det kraftigt upptrappade israeliska våldet på Västbanken, där armén samarbetar med militanta "bosättare". Redan året före sjunde oktober 2023 räknades de palestinska dödsoffren på Västbanken i hundratal. EU och till och med Bidens USA har lamt markerat mot våldet och pekut några av de värsta förövarna,

men tills vidare fortsätter attackerna i skuggan av de mera storslagna krigen i Gaza och Libanon. Målet för ”bosättar”partierna är att fullborda den fördrivning av palestinierna från hela Palestina som inleddes 1947–48.

MISSBRUK. Två av de mest missbrukade begreppen i det här sammanhanget är ”försvar” och ”antisemitism”. Bägge används av den israeliska regimen och lobbyn på samma sätt som när Vladimir Putin hävdar att Ryssland bara försvarar sig, och stämplar kritik av hans anfallskrig som ”russofobi”. En skillnad är att ingen tar Putins retorik på allvar, medan Netanyahu har många eftersägare. Ett lågvattenmärke i sitt slag var de två insändarskrifter som i *Hufvudstadsbladet* i april i år kallade före detta biskopen Björn Vikström antisemit för att han (23.3) kritiserade Israels Gaza-krig som en förkastlig kollektiv bestraffning.

Lingvister talar om den semitiska språkgruppen, där arabiska är den överlägset största underavdelningen. 1700-talsföreställningen om semitiska folk eller ”raser” avfärdas däremot av forskningen. Etniska ”semiter” finns inte, men termen antisemitism, som präglades 1860 i opposition mot tidens rasläror, lever kvar i den oväntat snäva betydelsen ”anti-judisk”. Även om begreppet i sig är en paradox, på samma sätt som ordet ”rasism” är det (genetiskt sett existerar inga raser inom arten *Homo sapiens*), så borde också förakt, förtryck och rasism mot araber (sådan lär förekomma) kallas antisemitism.

MORAL OCH MORAL. För utomstående är det oftast omöjligt att efteråt bedöma om ett bombat höghus eller tältläger faktiskt hyste militanta; klart är i varje fall att tiotusentals oskyldiga redan utplånats. Slagord som ”världens mest moraliska armé” ekar tomt när största delen av hjälpsändningarna med mat och mediciner blockeras (och ibland förstörs av israeliska extremister).

Här kan man jämföra med Ukraina, som vet att stödet från väst skulle upphöra tvärt om deras attacker i Ryssland skulle kräva mängder av civila offer. Ukraina skulle inte heller, som Israel, komma undan med utbredd tortyr av krigsfångar eller beskjutning av FN-posteringar.

Hur resten av världen förhåller sig till anklagel-

serna om israeliska krigsbrott spelar ändå väldigt liten roll så länge USA massivt stöder sin allierade utan att ställa några krav. Därför är de omfattande studentprotesterna i just USA mot Gaza-kriget den enda verkligt positiva signalen i det annars katastrofala läget. Studenterna (av vilka en del är judar) demoniseras givetvis av etablissemang, men på längre sikt kan de kanske förskjuta spelplanen.

14.10.2024

Källor, bland annat:

Ronen Bergman, Mark Mazzetti: *”The Unpunished: How Extremist Settlers Took Over Israel”*. *The New York Times*, 16 maj 2024.

Ledare i *Dagens Nyheter*: ”Netanyahu har förbrukat Israels rätt att kriga”, 20.3.2024, ”Med Netanyahu vänder Israel världen ryggen”, 28.7.2024, ”Israel kan inte kriga sig till fred och säkerhet”, 1.10.2024.

Sophia Goodfriend: *”Kill Lists”*, *London Review of Books*, 10 oktober 2024.

◆ DEBATT ◆ DEBATT ◆ DEBATT ◆

Värdebaserat nonsens

ÄR FINLANDS SÄKERHETSPOLITIK en rak linje, en rund cirkel eller ett ihåligt rör?

Den har definierats som ”värdebaserad realism”. Den är gissningsvis säkert, men inte garanterat sannolikt, baserad på Shakespeares *Romeo och Julia*.

När Julia får veta att Romeo dräpt hennes bror Thybalt vet hon inte vad hon skall tro om sin älskade:

Du huggormshjärta under blomsteranlet!

När dvaldes drake i så fager kula?

Du ljuva bödel! Änglalika djävul!

Du korp i duvofjädrar, ulv i lammskinn!

Du leda avskum, fager som en Gud!

Motsatsen rätt av vad med rätt du syns,

Ett syndigt helgon och en ärlig bov.

(Hagbergs översättning)

Min objektiva åsikt är att det finns bara en säkerhetspolitisk linje. Den är, som Max Jakobson en gång påpekade, en linje skriven på vatten. Den heter Finlands säkerhetspolitiska intresse. Det gäller att hålla den osänkbart flytande.

PER-ERIK LÖNNFORS